

Ορθοδοξία και Φυλετικές Διακρίσεις με αφορμή το κείμενο της Inga Leonova «Εκκωφαντική Σιωπή»

Fotios Zygouris

<http://doi.org/10.33209/2519-4348-2707-9627-2021-9-109>

Ο ρατσισμός υπήρχε αλλά στις μέρες έχει λάβει μεγάλη και πολυποίκιλη διάσταση. Ωστόσο ο ρατσισμός δεν έχει μόνο ως στόχο την φυλή και το έθνος. Οι διακρίσεις λαμβάνουν χώρα τόσο στα άτομα με ειδικές ανάγκες, στην εξωτερική εμφάνιση, στην κοινωνική τάξη και σε πολλά άλλα επίπεδα. Ωστόσο οι φυλετικές και εθνικές διακρίσεις έχουν μεγάλη έκταση σε ολόκληρο τον κόσμο. Σκοπός της εργασίας είναι η ανάλυση και ο σχολιασμός των εννοιών «Ορθοδοξία και Φυλετικές Διακρίσεις» με αφορμή το κείμενο της Inga Leonova «Εκκωφαντική Σιωπή». Στα συμπεράσματα προκύπτει ότι στην σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης και του ανοίγματος των συνόρων (μεγάλος αριθμός μεταναστών σε όλο τον κόσμο), το μήνυμα της οικουμενικότητας του Ευαγγελίου έχει πολύ μεγάλη αξία. Εάν τα προηγούμενα γίνουν αντιληπτά από την Ορθόδοξη Εκκλησία τότε θα δοθεί η δυνατότητα σε πολλούς ανθρώπους να λάβουν την Σωτηρία τους, μέσα από την αγάπη αλλά και την κοινωνία μέσω των ανθρώπων και του Τριαδικού Θεού.

Λέξεις-κλειδιά: Ορθοδοξία, διακρίσεις, οικουμενικότητα, ενότητα, σωτηρία .

1. Εισαγωγή

Ο ρατσισμός υπήρχε αλλά στις μέρες έχει λάβει μεγάλη και πολυποίκιλη διάσταση. Ωστόσο ο ρατσισμός δεν έχει μόνο ως στόχο την φυλή και το έθνος. Οι διακρίσεις λαμβάνουν χώρα τόσο στα άτομα με ειδικές ανάγκες, στην εξωτερική εμφάνιση, στην κοινωνική τάξη και σε πολλά άλλα επίπεδα. Ωστόσο οι φυλετικές και εθνικές διακρίσεις έχουν μεγάλη έκταση σε ολόκληρο τον κόσμο. Σκοπός της εργασίας είναι η ανάλυση και ο σχολιασμός των εννοιών «Ορθοδοξία και Φυλετικές Διακρίσεις» με αφορμή το κείμενο της Inga Leonova «Εκκωφαντική Σιωπή».

Πιο συγκεκριμένα να εξεταστεί θεολογικά ο ισχυρισμός ότι η φυλετική ανωτερότητα συνιστά «οντολογικό» στοιχείο της Ορθοδοξίας. Επίσης να αναπτυχθεί η κρίση με θεολογική ματιά της άποψης του Ματθαίου Χαΐμπακ:

«Ως ορθόδοξος χριστιανός πιστεύω στον διαχωρισμό των φυλών σε εθνοκεντρικές Εκκλησίες. Γι' αυτό ακόμη και μέσα στην Ορθοδοξία υπάρχει, για παράδειγμα, η Ελληνική, Ρωσική, Ρουμανική, Σερβική κ.λπ. Ορθόδοξη Εκκλησία. Η τοπική και φυλετική ταυτότητα είναι μια θεμελιώδης αρχή του χριστιανισμού [...] Πιστεύω ότι οι μαύροι χριστιανοί πρέπει να έχουν τις μαύρες Εκκλησίες τους, με μαύρους ιερείς, να γεννούν μαύρα παιδιά, να πηγαίνουν σε μαύρα χριστιανικά σχολεία, κ.λπ.».

Επίσης εξηγηθεί ποιο είναι το εκκλησιολογικό πρόβλημα που απορρέει από τέτοιου είδους απόψεις καθώς και της σχέσης η οποία αναπτύσσεται ανάμεσα σε όσα τα ξενόγλωσσα άρθρα αναδεικνύουν και σε αυτά που συμβαίνουν στον τόπο μας.

Στο τέλος της εργασίας αποτυπώνεται τα συμπεράσματα της εργασίας.

Με επίσημη ανακοίνωσή της η Συνέλευση των Κανονικών Ορθοδόξων Επισκόπων της Αμερικής αποδοκίμασε τη ρατσιστική βία στο Σαρλότσβιλ. Το ίδιο είχε ενεργήσει σε αντίστοιχη προηγούμενη περίπτωση της Συνόδου της Κωνσταντινούπολης του 1872. Πιο συγκεκριμένα καταδίκασε ως αίρεση τον εθνοφυλετισμό. Ο εθνοφυλετισμός αντιμετωπίστηκε ως στρέβλωση της θετικής κατανόησης του εθνισμού. Η Σύνοδος θεώρησε ότι η οργάνωση της Εκκλησίας δεν έπρεπε να γίνεται στη βάση εθνικών ή εθνικιστικών κατευθύνσεων.

Πιο πρόσφατα αναπτύχθηκαν καταδίκες φυλετισμού από τον Μακαριστός Αρχιεπίσκοπο Βορείου και Νοτίου Αμερικής Ιάκωβος, ο οποίος συμπορεύθηκε στο πλευρό του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ ενάντια στο ρατσισμό αλλά για τα ίσα πολιτικά δικαιώματα. Επίσης τα συγκεκριμένα ζητήματα απασχόλησαν και την Γ' Προσυνοδική Πανορθόδοξη Διάσκεψη (1986), την Β' Σύναξη των Προκαθημένων των Ορθοδόξων Εκκλησιών (1995). Ωστόσο σημαντικές είναι και οι ενέργειες του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου και του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστόδουλου. Τελευταία χρονικά η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας απέρριψε κατηγορηματικά τη συγκρότηση της τοπικής εκκλησίας με βάση το έθνος ή τη φυλή.

2. Ο Ματθαίος Χαΐμπακ και τα γεγονότα στο Σαρλότσβιλ

Η Ίνγκα Λεονόβα περιγράφει με γλαφυρό και χαρακτηριστικό τρόπο την εξέλιξη των δραματικών γεγονότων. Το 2014 έλαβε χώρα ένα σκάνδαλο. Πιο συγκεκριμένα το Σάββατο του Λαζάρου, Ματθαίος Χαΐμπακ, υποστηρικτής της υπεροχής της

λευκής φυλής έγινε μέλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Τις αμέσως επόμενες μέρες ο Ματθαίος Χάϊμπακ μαζί με τους ακόλουθούς του «Δίκτυο Παραδοσιακρατικής Νεολαίας», κατά την διάρκεια συλλαλητηρίου ξυλοκόπησαν ένα διαδηλωτή. Πιο συγκεκριμένα τον κακοποίησαν με ένα ορθόδοξο ξύλινο σταυρό. Οι ακόλουθοι του Δικτύου είναι μία ομάδα λευκών εξτρεμιστών, οι οποίοι είναι υποστηρικτές της υπεροχής της λευκής φυλής η οποία έχει άμεση σύνδεση με την Ορθοδοξία.

Το γεγονός αυτό απασχόλησε σε μεγάλο βαθμό το διαδίκτυο. Αναπτύχθηκε μεγάλο πλήθος αιτημάτων τα οποία στάλθηκαν στην Συνέλευση των Κανονικών Ορθοδόξων Επισκόπων των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Ουσιαστικά τους ζητούσαν να αποκηρύξουν τη θεωρία της λευκής υπεροχής αλλά και τον ισχυρισμό των ρατσιστών ότι η φυλετική ανωτερότητα συνιστά “οντολογικό” στοιχείο της Ορθοδοξίας. Τους ζητούσαν αυτό να γίνει δημόσια και χωρίς περιστροφές.

Ο Ματθαίος Χάϊμπακ έγραψε πιο συγκεκριμένα

«Ως ορθόδοξος χριστιανός πιστεύω στον διαχωρισμό των φυλών σε εθνοκεντρικές Εκκλησίες. Γι’ αυτό ακόμη και μέσα στην Ορθοδοξία υπάρχει, για παράδειγμα, η Ελληνική, Ρωσική, Ρουμανική, Σερβική κλπ. Ορθόδοξη Εκκλησία. Η τοπική και φυλετική ταυτότητα είναι μια θεμελιώδης αρχή του χριστιανισμού, όσο κι αν αυτό δεν αρέσει στους αριστερούς. Πιστεύω ότι οι μαύροι χριστιανοί πρέπει να έχουν τις μαύρες Εκκλησίες τους, με μαύρους ιερείς, να γεννούν μαύρα παιδιά, να πηγαίνουν σε μαύρα χριστιανικά σχολεία, κ.λπ.»

Ο Ματθαίος Χάϊμπακ χρίστηκε Ορθόδοξος από την Ορθόδοξη Αντιοχειανή Αρχιεπισκοπή. Η συγκεκριμένη Αρχιεπισκοπή αντιμετώπισε το ζήτημα αθόρυβα. Αφόρισε τον Ματθαίο Χάϊμπακ αλλά και τον μέντορά του Ματτ Πάροτ. Ο τελευταίος ήταν επίσης χρισμένος Ορθόδοξος και επιπλέον αρχηγός του πολιτικού κόμματος των λευκών ρατσιστών με τίτλο «Παραδοσιακρατικοί Εργαζόμενοι».

Ο αφορισμός πραγματοποιήθηκε με την ανάρτηση μίας ανακοίνωσης στην ιστοσελίδα της πρώην ενορίας τους. Δεν είχε εκδοθεί καμία σχετικά με το θέμα από κάποιον επίσκοπο ούτε από την Αντιοχειανή Αρχιεπισκοπή ή από την Συνέλευση των Κανονικών Ορθοδόξων Επισκόπων των Ηνωμένων Πολιτειών. Αμερικής. Το επόμενο χρονικό διάστημα ο Ματθαίος Χάϊμπακ αναζήτησε πνευματική στέγη σε μια ομάδα Ορθοδόξων Ρουμάνων. Επίσης σήμερα το δίκτυο του συνεχίζει να διαθέτει δύναμη και να ευημερεί στις ΗΠΑ.

Στις 11 Αυγούστου 2017, πραγματοποιήθηκε μια από τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις λευκών ρατσιστών στην ιστορία των ΗΠΑ. Πιο συγκεκριμένα ένα μεγάλο πλήθος ανθρώπων κρατώντας πυρσούς και φωνάζοντας ρατσιστικά συνθήματα προέλασε προς την πανεπιστημιούπολη του Πανεπιστημίου της Βιρτζίνια στο Σαρλότσβιλ της Βιρτζίνια των ΗΠΑ. Στις 12 Αυγούστου του ίδιου έτους πραγματοποιήθηκαν συγκρούσεις με αντιδιαδηλωτές και πράξεις εγχώριας τρομοκρατίας. Κατά την διάρκεια του συλλαλητηρίου ένα αυτοκίνητο το οποίο είχε ως οδηγό τον

λευκό ρατσιστή Τζέιμς Φιλντς έπεσε πάνω σε ομάδα πεζών αντιδιαδηλωτών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να σκοτωθεί μία μια γυναίκα και τραυματιστούν άλλα δεκαεννέα άτομα.

Ο Ματθαίος Χάϊμπακ με την ομάδα «Παραδοσιοκρατικοί εργαζόμενοι» παρήλασε στο Σαρλότσβιλ. Κατά την διάρκεια της παρέλασης εμφάνισαν πανό με το σύνθημα «Ορθοδοξία ή Θάνατος». Στις 14 Αυγούστου 2017, υποστήριξε δημόσια ότι το Σαρλότσβιλ ήταν μόνο η αρχή και ότι οι νεοναζιστές θα είναι στο εξής πιο δραστήριοι από πριν. Παράλληλα οργανώθηκαν διαδηλώσεις των πιστών της λευκής υπεροχής στο Σιάτλ, στη Βοστώνη, στο Νάσιοναλ Μολ της Ουάσιγκτον αλλά και σε άλλα μέρη.

Παράλληλα αναπτύχθηκαν ρατσιστικά και αντισημιτικά στοιχεία των ομάδων παρακολούθησης με τα συντηρητικά Ορθόδοξα κοινωνικά μέσα αλλά και των μελών οργάνωσης Χάϊμπακ/Πάροτ. Από την άλλη πλευρά δεν είχε εκδοθεί καμία δημόσια δήλωση από τις Ορθόδοξες εκκλησιαστικές δικαιοδοσίες στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αμερικής. Καμία δήλωση σχετικά με αυτά τα ανησυχητικά γεγονότα, αλλά ούτε και σε σχέση με την ανάπτυξη του ισλαμοφοβικού, αντισημιτικού εθνικιστικού και ρατσιστικού στοιχείου μέσα στους κόλπους της Αμερικανικής Ορθοδοξίας.

Η Συνέλευση των Αμερικανών Ορθοδόξων Επισκόπων έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει ενιαία φωνή όταν προκύψει αφορμή. Επιπλέον Οι επίσκοποι είναι σε θέση να διατυπώνουν τις πεποιθήσεις τους σχετικά με ζητήματα πολιτικών δικαιωμάτων και κοσμικού δικαίου, όπως συνέβη και στο παρελθόν. Ωστόσο δεν εκδήλωσαν την αντίθεσή τους στον ρατσισμό και την ξενοφοβία η οποία αναπτύσσεται ανάμεσα μας, στις ενορίες και στη συνέχεια διαχέεται στο δημόσιο χώρο.

Στην διάρκεια της ιστορίας, μόνο μία περίπτωση καταγράφηκε στον αγώνα κατά του ρατσισμού. Αφορά την κοινή πορεία του Αρχιεπισκόπου Ιακώβου με τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ. Η μόνη περίπτωση στην ιστορία όπου ένας Αμερικανός Ορθόδοξος επίσκοπος συμμετείχε στον αγώνα κατά του ρατσισμού Έλαβε χώρα 1965 και για την συγκεκριμένη ενέργεια επικρίθηκε ο Αρχιεπίσκοπος.

Το μεγαλύτερο μέρος της Εκκλησίας αποτελείται από μετανάστες. Αυτοί βίωσαν σε πολύ μεγάλο βαθμό τον ρατσισμό και την ξενοφοβία. Αυτή η αρνητική αντιμετώπιση πρέπει να αμβλυνθεί μέσα στις εκκλησίες. Η εκκωφαντική σιωπή των ανθρώπων πρέπει να δώσει τη θέση της στην ανάπτυξη του καθήκοντος από αυτούς οι οποίοι πρέπει οι οποίοι έχουν ως καθήκον, είναι να κηρύττουν τον «λόγο της αληθείας» του Χριστού. (Λεονόβα, 2017)

3.Κριτική με θεολογική ματιά της άποψης του Ματθαίου Χαΐμπακ

Στην παρούσα ενότητα θα αναλυθεί με κριτική ματιά η άποψη του Ματθαίου Χαΐμπακ:

«Ως ορθόδοξος χριστιανός πιστεύω στον διαχωρισμό των φυλών σε εθνοκεντρικές Εκκλησίες. Γι' αυτό ακόμη και μέσα στην Ορθοδοξία υπάρχει, για παράδειγμα, η Ελληνική, Ρωσική, Ρουμανική, Σερβική κ.λπ. Ορθόδοξη Εκκλησία. Η τοπική και φυλετική ταυτότητα είναι μια θεμελιώδης αρχή του χριστιανισμού [...] Πιστεύω ότι οι μαύροι χριστιανοί πρέπει να έχουν τις μαύρες Εκκλησίες τους, με μαύρους ιερείς, να γεννούν μαύρα παιδιά, να πεθαίνουν σε μαύρα χριστιανικά σχολεία, κ.λπ.».

Ωστόσο σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφερθούν τα στοιχεία εκείνα τα οποία αναδεικνύουν την οικουμενικότητα του ευαγγελίου. Τα στοιχεία αυτά αναδείχθηκαν τόσο από τον ίδιο τον Ιησού Χριστό, όσο και από τους Αποστόλους και τα όσα αναπτύχθηκαν τα πρώτα χρόνια του Χριστιανισμού.

Ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός επέλεξε τους αποστόλους προκειμένου να εκπληρώσουν την αποστολή του κηρύγματος του ευαγγελίου σε όλα τα έθνη ανεξαρτήτως 23. «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Κατά Ματθαίον (28,19-20).

Αυτή η εντολή του Κυρίου προς τους αποστόλους προσδιόριζε²⁴ και την ευθύνη τους για την οικουμενική προοπτική και της περιφρούρηση της αυθεντικότητας του αποστολικού κηρύγματος. Η ημέρα της Πεντηκοστής αποτέλεσε σημαντικό σταθμό στην οικουμενικότητα του χριστιανικού μηνύματος. Εκείνη την ημέρα τρεις χιλιάδες άτομα, από διαφορετικά μέρη του κόσμου ασπασθήκαν τον Χριστιανισμό (Φειδάς,1994,σελ.31-32).

Η γενέθλιος ημέρα της Εκκλησίας μας είναι η ημέρα της Πεντηκοστής. Ο Χριστιανισμός έλαβε οικουμενική διάσταση του, την ημέρα της Πεντηκοστής. Αυτή την ημέρα το κήρυγμα του Αποστόλου Πέτρου είχε ως αποτέλεσμα να αποδεχθούν τον Χριστιανισμό τρεις χιλιάδες Ιουδαίοι οι οποίοι ήταν από διαφορετικά μέρη του κόσμου.

Ήταν ιδιαίτερα δύσκολη η διάδοση του Χριστιανισμού σε πληθυσμούς εκτός των Ιουδαίων. Η πιστή τήρηση του μωσαϊκού νόμου ήταν θεμελιώδες στοιχείο των Ιουδαιοχριστιανών, οι οποίοι αποτελούσαν το μεγαλύτερο κομμάτι των χριστιανών στα Ιεροσόλυμα. Αυτοί δεν ήθελαν τη διάδοση του χριστιανισμού στα έθνη καθώς πίστευαν ότι ο Μεσσίας ήταν αποκλειστικότητα του έθνους των Ιουδαίων. Τα προηγούμενα είχε ως αποτέλεσμα να προκληθεί ρήξη στο εσωτερικό της Εκκλησίας των Ιεροσολύμων. Ωστόσο οι διαφωνίες αυτές αναδείχθηκαν και μεταξύ των αποστόλων. Βασικός εκπρόσωπος αυτής της τάσης ήταν ο απόστολος Πέτρος. Ωστόσο

όμως, προσήλυτοι εθνικοί, είχαν αποδεχθεί τον αγιασμό του Αγίου Πνεύματος λόγω του χαρίσματος της γλωσσολαλίας. Το γεγονός αυτό έδινε τη δυνατότητα της διάδοσης του κηρύγματος και σε άλλους πληθυσμούς πέραν του Ιουδαϊκού. (Κούκουσας & Βαλαής, 2011, σελ. 31)

Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι η ιουδαϊκή θρησκεία περιήλθε σε δίλλημα. Από την μία πλευρά του ανοίγματος στα έθνη και από την άλλη της συντηρητικής ауοπροστασίας της εθνικής ταυτότητας. Στους κόλπους του Ιουδαϊσμού εμφανίζεται ο διχασμός ανάμεσα στις οικουμενικές διαστάσεις της βιβλικής πίστης και από την άλλη της ανάγκης επιβίωσης ως εθνική ομάδα. Τα γεγονότα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα της εμφάνισης του Χριστιανισμού και οι πρώτοι οι οποίοι θα ενταχθούν στους κόλπους του είναι οι Ελληνιστές Ιουδαίοι (Ζηζιούλας, 2008, σελ. 46-47).

Η σύγκληση της Αποστολικής Συνόδου το 48/49 μ.Χ. αναδείχθηκε σε σημαντικό σταθμό για την εισδοχή των εθνικών στην Εκκλησία. Με την απόφαση της Αποστολικής Συνόδου ανοίγει ο δρόμος για τον ευαγγελισμό των εθνικών. Ωστόσο όμως η διάσταση στους κόλπους της Εκκλησίας συνεχίστηκε. Ο Απόστολος Παύλος αναγνώρισε την οικουμενικότητα της Εκκλησίας και την μερική αποδέσμευση του χριστιανισμού από τον ιουδαϊσμό. (Κούκουσας & Βαλαής, 2011, σελ. 38).

Η Εκκλησία εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην ιστορία με την πρώτη κοινότητα των μαθητών του Χριστού. Η νέα αποστολή της Εκκλησίας έχει στόχο να φανερώσει στον κόσμο την νέα σχέση του Θεού με τους ανθρώπους. Η νέα ενότητα του λαού δεν εξαρτάται πια από φυλετικά στοιχεία αλλά είναι ανοιχτή προς όλα τα έθνη. (Γιανναράς, 1986, σελ. 183-184)

Ωστόσο η Εκκλησία μας έχει απαντήσεις στο φαινόμενο του εθνοφυλετισμού. Η ανάπτυξη εθνικών τάσεων στις ορθόδοξες Εκκλησίες, προκειμένου να οργανωθούν σε τοπική Εκκλησία ανά έθνος, είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία προβλημάτων στις σχέσεις των πιστών αλλά και στην ενότητά της. Η ανάπτυξη εθνικών τάσεων στις ορθόδοξες Εκκλησίες, προκειμένου να οργανωθούν σε τοπική Εκκλησία ανά έθνος, είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία προβλημάτων στις σχέσεις των πιστών αλλά και στην ενότητά της.

Καθολική είναι η Εκκλησία καθώς αγκαλιάζει όλη την οικουμένη σε όλα τα σημεία της γης. Η καθολικότητα έχει υπερεθνικό χαρακτήρα και απομακρύνει κάθε διαφορά ανάμεσα σε λαούς, έθνη και φυλές. Όταν ένα έθνος αφομοιώνει το μυστήριο του Βαπτίσματος γίνεται αυτοδίκαια αναπόσπαστο μέλος της Εκκλησίας. Η Εκκλησία είναι το πρότυπο της ιδανικής χριστιανικής πολιτείας. Όταν ένα έθνος αφομοιώνεται στην Εκκλησία, τότε προσεγγίζει την βασιλεία του Θεού. Με αυτόν τον τρόπο ζωής, η κοινωνία, η τεχνολογία και το κράτος ολοκληρώνονται μέσα στην Εκκλησία. (Ζορμπάς, 2002, σελ. 278-288)

4. Εξέταση με θεολογική ματιά του ισχυρισμού ότι η φυλετική ανωτερότητα συνιστά «οντολογικό» στοιχείο της Ορθοδοξίας

Καμία φυλή δεν είναι ανώτερη από κάποια άλλη. Η ίδια η Εκκλησία μας δίνει απάντηση στην υποστηριζόμενη από μερίδα ανθρώπων της φυλετικής ανωτερότητας. Στο επίσημο κείμενο της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου στην Κρήτη αποτυπώνονται σημαντικά στοιχεία για το ζήτημα. Πιο συγκεκριμένα η Ορθόδοξη Εκκλησία ομολογεί ότι ο κάθε άνθρωπος έχει δημιουργηθεί κατ'εικόνα και καθ'ομοίωσιν Θεού. Ο κάθε άνθρωπος επιπλέον απολαμβάνει ίσα δικαιώματα στην κοινωνία ανεξαρτήτως θρησκείας, χρώματος, φύλου, φυλής, εθνικότητας και γλώσσας. Οπότε η Ορθόδοξη Εκκλησία επιτελεί μία σωτήρια αποστολή στον κόσμο και δεν δέχεται τις διακρίσεις οι οποίες απορρέουν από τους παραπάνω λόγους. Βασικό παράδειγμα αποτελεί ο Κύριος μας, ο οποίος ταύτισε τον Εαυτό του προς τον καθένα άνθρωπο και ιδίως προς αυτούς οι οποίοι έχουν ανάγκη.

Η Εκκλησία αποτελεί μία κοινότητα πίστης η οποία συνενώνει πρόσωπα από διαφορετικά έθνη, κουλτούρες, γλώσσες και φυλές. Η Εκκλησία δεν είναι πολυεθνική επιχείρηση ή εθνοτική λέσχη. Ο δεσμός ο οποίος ενώνει όλη την Εκκλησία είναι ο Ιησούς Χριστός και όχι η φυλή, το έθνος, γλώσσα ή η κουλτούρα. Η καθολικότητα της Εκκλησίας και η οικουμενικότητα του ευαγγελίου αναπτύσσεται σε σημαντικό βαθμό και μέσω της εικονογραφίας των αγίων. Επίσης η μνημόνευση των αγίων σημαίνει ότι το χριστιανικό ευαγγέλιο κηρύσσεται σε κάθε γλώσσα και σε κάθε τόπο.

Ο Ιησούς Χριστός αποτελεί την κεφαλή του σώματος της Εκκλησίας και μας οδηγεί μέσω του Αγίου Πνεύματος στον Θεό. Ο κάθε άνθρωπος είναι ένα πρόσωπο με πολύπλευρη αλλά και μοναδική ταυτότητα. Επιπλέον οι ορθόδοξοι χριστιανοί επιβεβαιώνουν την ύπαρξη μίας ταυτότητας του κάθε προσώπου η οποία είναι κατά βάση θεοκεντρική. Αυτή δημιουργείται στο κατ'εικόνα και καθ'ομοίωσιν του Θεού.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η μελέτη στο Ευαγγέλιο της συνάντησης του Ιησού Χριστού με την Σαμαρείτιδα. Οι Φαρισαίοι στην Παλαιστίνη αντιμετώπιζαν τους Σαμαρείτες ως κατώτερους, παρίες, ακάθαρτους και στην ουσία ως αιρετικούς. Κανονικά ο Ιησούς έπρεπε να αποφύγει την συνάντηση με την Σαμαρείτιδα. Αντίθετα αγνόησε τον θρησκευτικό φανατισμό και το εθνοτικό μίσος και την αντιμετώπισε ως πρόσωπο. Αυτή η συνάντηση είχε ως αποτέλεσμα να αλλάξει η ζωή της Σαμαρείτιδας, να ομολογήσει την πίστη και να λειτουργήσει ως απόστολος φέρνοντας πολλούς Σαμαρείτες στον Ιησού Χριστό. Ο Ιησούς Χριστός δεν ήταν δεσμευμένος –στο παράδειγμα με την Σαμαρείτιδα– από στοιχεία ρατσισμού, σεξισμού και εθνοτικής υπερηφάνειας παρότι κυριαρχούσαν στην συγκεκριμένη χρονική περίοδο στους συγκεκριμένους χώρους. Ο Ιησούς Χριστός κήρυττε το ευαγγέλιο σε όλους

τους ανθρώπους. Επιπλέον το ευαγγέλιο αποτελούσε μία πρόκληση για την υπερνίκηση των προκαταλήψεων και στερεοτύπων. Τα στοιχεία αυτά ήταν ενσωματωμένα στις κουλτούρες (Φιτζέραλντ, 2006, σελ.242-251).

Το οικουμενικό όραμα για την ενότητα των Εκκλησιών του Θεού στην πίστη, την μαρτυρία και την ζωή συμβάλλει στην ενίσχυση της ειρήνης. Αυτό συμβαίνει επειδή ενώνει τους ανθρώπους ανεξάρτητα από εθνικά, εθνοτικά και θρησκευτικά σύνορα. Πιο συγκεκριμένα καλεί τους ανθρώπους να αναγνωρίσουν την ευρύτερη ενότητα την οποία ο Θεός τους έδωσε παραχώρηση, παρά τις ιστορικές διαφορές τους. (σελ .275). Είναι σημαντικό οι Εκκλησίες πρέπει να αρχίσουν διάλογο με αντικείμενο της σημασίας της νέας κοινωνικής πραγματικότητας της παγκοσμιοποίησης. Επίσης πως επηρεάζονται οι ανθρώπινες ταυτότητες και ποια τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα αυτής της νέας κοινωνικής πραγματικότητας (Κλάψης, 2006, σελ.275- 279).

Ο εθνικισμός έχει ως αφετηρία στην εθνική συνείδηση ενός λαού. Επιπλέον κίνητρο του είναι η πολύ μεγάλη αγάπη για το έθνος αλλά παράλληλα και το μίσος έναντι των γειτονικών λαών. Οι λαοί επιβεβαιώνουν την δική τους εθνότητα μέσα από διαδικασίες θρησκευτικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και άλλων συγκρούσεων. Ο σεβασμός των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ο τερματισμός των διακρίσεων προβάλλονται από συμβάσεις και διακηρύξεις πολλών Οργανισμών. Η αντιμετώπιση αυτών είναι η αλληλοκατανόηση μεταξύ των λαών και η αλληλογνωριμία προκειμένου οι άνθρωποι να αποδεχθούν το διαφορετικό. Επιπλέον οι φυλετικές διακρίσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν με τη δημιουργία κοινωνίας πολιτών, οι οποίοι εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους (Ζορμπάς, 2002, σελ. 273-277).

5. Το εκκλησιολογικό πρόβλημα που απορρέει από τέτοιου είδους απόψεις (φυλετικές διακρίσεις-ρατσισμός)

Οι αρνητικές απόψεις οι οποίες αναπτύσσονται σχετικά με τις φυλετικές διακρίσεις και τον ρατσισμό δημιουργούν πρόβλημα στο Σώμα της Εκκλησίας. Στην ουσία έρχονται σε αντίθεση με αυτά τα οποία δίδαξε ο Ιησούς Χριστός, οι Απόστολοι, οι Πατέρες της Εκκλησίας μας καθώς και η Παράδοσή της.

Στην Θεολογία του Αποστόλου Παύλου σχετικά με την Εκκλησία ως Σώμα του Χριστού, λαμβάνει χώρα η εσχατολογική πραγματοποίηση του μυστηρίου της ενότητας. Σε αυτά τα πλαίσια δεν έχει θέση η οποιαδήποτε διάκριση η οποιοσδήποτε τεμαχισμός στην ενότητα του Ιησού Χριστού. Σύμφωνα με τον Απόστολο Παύλο η μετοχή σε μία φυλετική, γλωσσική κοινότητα ή σε ένα έθνος χαρακτηρίζουν και

συνοδεύουν την ιστορική μας πορεία και την φύση μας. Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι σχετικά και υποχωρούν στην προοπτική της σωτηρίας και της πίστης. Η μετοχή στο γεγονός της Εκκλησίας ξεπερνά κάθε είδους φυσικό δεσμό (φυλή, κοινωνική τάξη, αίμα κτλ). Η συγκρότηση της χριστιανικής ενότητας είναι υπερταξική και υπερεθνική. Το κέντρο βάρους μετατοπίζεται στην ευχαριστιακή και χαρισματική συγκρότηση του Σώματος του Ιησού Χριστού. Επιπλέον στην εσχατολογική πραγματοποίηση του εσχατολογικού μυστηρίου της ενότητας. Πιο συγκεκριμένα με την κοινή μετοχή στο ευχαριστιακό γεγονός. Στο ίδιο πνεύμα κινήθηκαν του επόμενους αιώνες και ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος αλλά και ο Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής. (Καλαϊτζίδης, 2014, σελ 351 -354).

Στην Θεία Ευχαριστία, η οποία συγκροτεί την Εκκλησία σε Σώμα Χριστού, οι άνθρωποι προγεύονται εσχατολογικά την μετοχή στην ζωή της Αγίας Τριάδας. Επίσης την πραγματοποίηση του εσχατολογικού μυστηρίου της ενότητας με την υπέρβαση όλων των διασπάσεων και διαιρέσεων. Ωστόσο αυτό δεν παραμένει μόνο στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας αλλά διαποτίζει την ίδια την ζωή μας σε όλες τις κοινωνικές σχέσεις αλλά και τις αντιλήψεις σχετικά με την έννοια του έθνους.

Στο θέμα των σχέσεων Εκκλησίας και έθνους, κριτήριο δεν είναι τα ιστορικά προηγούμενα και το παρελθόν αλλά η θεολογία των Εσχάτων και τα έσχατα.

Το έθνος χαρακτηρίζεται κατά κύριο λόγο από αυτοδικαίωση και εσωστρέφεια ενώ η Εκκλησία είναι οικουμενική καθώς αγκαλιάζει όλα τα έθνη. (Καλαϊτζίδης, 2014, σελ 356-372)

Η Εκκλησία μας υποστηρίζει την ανθρώπινη αξία καθώς και τις αξίες της ισότητας, αγάπης και αδερφοσύνης. Με βάση την θεολογική ερμηνεία, οι φυλετικές διακρίσεις αποτελεί βασικά πρόβλημα ηθικό και πνευματικό. Οι οντολογικές μεταλλαγές σε επίπεδο προσώπου θα βοηθήσει σημαντικά στην λύση του φυλετισμού από την κοινωνική προοπτική. Η χριστιανική διδασκαλία αναδεικνύει την προοπτική της ουσιαστικής εμβάθυνσης στο νόημα των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Η ορθόδοξη Εκκλησία υποστηρίζει ότι η κοινωνική αδικία, ο ανταγωνισμός και η εχθρότητα αυξήθηκε καθώς ο άνθρωπος σταμάτησε να αναγνωρίζει, την εικόνα του Θεού, στο πρόσωπο του συνανθρώπου του. Ο Χριστολογικός τρόπος προσέγγισης του ανθρώπου αναδεικνύει τα όρια και στη σχέση των μελών μιας κοινωνίας. Η αγάπη του Χριστού προς τον άνθρωπο δείχνει τον δρόμο για την αγάπη προς τον πλησίον. Αυτή η αγάπη απομακρύνει την ετεροφοβία και τις εθνικιστικές προκαταλήψεις και δικαιώνει την ελευθερία και ισότητα των ανθρώπων. (Ζορμπάς, 2002, σελ 280- 283)

Η Ορθόδοξη Εκκλησία δίνει απαντήσεις στο πρόβλημα του ρατσισμού. Στα πρώτα χρόνια της ζωής των χριστιανών οι κοινωνικές διακρίσεις δεν είχαν θέση. Μέσα από τα κείμενα του Αποστόλου Παύλου αναδεικνύεται η ισοτιμία και η ισότητα μεταξύ των ανθρώπων. Αρκετοί δούλοι αναδείχτηκαν άγιοι της Εκκλησίας και διέπρεψαν ως κληρικοί. Η Εκκλησία οφείλει να μεταδίδει το ευαγγέλιο σε ολόκληρο τον κόσμο αλλά και να εκφράζει έμπρακτα το ενδιαφέρον της για όλους τους ανθρώ-

πους . Οι χριστιανοί πρέπει να λειτουργούν στα πλαίσια της τοπικής Εκκλησίας αλλά παράλληλα να αναπτύσσουν μία εσχατολογική και παγκόσμια προοπτική (Ζορμπάς,2002,σελ 283- 286).

Οι χριστιανοί δεν συνέρχονται βασικά για να λατρέψουν, να κατηχηθούν και να προσευχηθούν αλλά προκειμένου να πραγματοποιήσουν, να συγκροτήσουν και να φανερώσουν τον αληθινό τρόπο της αφθαρσίας , της αθανασίας και της ύπαρξης. Τα προηγούμενα είναι το αποτέλεσμα της μίμησης της Τριαδικής Κοινωνίας Προσώπων. Αυτή η κοινωνία συνιστά την πραγματική ζωή και ύπαρξη αφού ο Θεός είναι αγάπη. Στο εκκλησιαστικό γεγονός μετέχουν οι πάντες χωρίς την ανάγκη κατοχύρωσης των ατομικών τους δικαιωμάτων. Όταν ο άνθρωπος είναι μέλος του σώματος της Εκκλησίας, τότε έχει τη δυνατότητα ανάπτυξης της αγαπητικής κοινωνίας. Ο άνθρωπος τότε δεν έχει την ανάγκη να κατοχυρωθεί ατομικά με αξιώσεις. (Γιανναράς, 2006, σελ. 163-164)

Η Εκκλησία αποτελεί γεγονός αλλά και τρόπο αγάπης και τρόπο κοινωνίας προσώπων. Από την άλλη πλευρά η θρησκεία αποτελεί ένα ατομικό γεγονός. Αυτό το γεγονός είναι υποταγμένο στην ατομική επιδίωξη ατομικών αρετών, ατομικής δικαίωσης ,ατομικής πίστης και ατομικής σωτηρίας. Στα πλαίσια της Εκκλησίας η ατομική ταυτότητα πραγματώνεται και φανερώνεται μέσω της αυτοπροσφοράς και της αυθυπέρβασης. Αυτή η ατομική ταυτότητα μετουσιώνεται σε πρόσωπο, δηλαδή μία ύπαρξη σε δημιουργική και ενεργή ετερότητα. Αυτή η ετερότητα αποτελεί καρπό των σχέσεων αγάπης, κοινωνίας και ελευθερίας από το φυσικό εγώ. (Γιανναράς, 2006, σελ. 163 -165). Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποκτούν μεγάλη σημασία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης . Την ίδια σημασία έχει και η βία καθώς και οι δεσμοί της εκκλησίας με την βία. (Κοτζιάς,2006, σελ 17)

Είναι σημαντικό να παρατηρήσουμε την σχέση η οποία αναπτύσσεται ανάμεσα σε όσα τα ξενόγλωσσα άρθρα αναδεικνύουν και σε αυτά που συμβαίνουν στον τόπο μας. Ως ένα βαθμό αναδύεται η απουσία ανθρώπων στον Ορθόδοξο χώρο αλλά και γενικότερα, σχετικά με την ανθρώπων οι οποίοι υφίστανται φυλετικές διακρίσεις και ρατσισμό. Η χώρα μας ιδίως αυτή την εποχή , αποτελεί χώρα αποδοχής ανθρώπων από διαφορετικά έθνη. Είναι σημαντικό οι Ορθόδοξοι να ενισχύσουν με οποιονδήποτε αυτοί τους ανθρώπους, σύμφωνα με τις διδαχές του Κυρίου. Η αντιμετώπιση της διαφορετικότητας είναι δύσκολη κατάσταση και απαιτεί όχι μόνο την λεκτική αποδοχή αλλά και την ουσιαστική και έμπρακτη υποστήριξη.

Συμπεράσματα

Το θέμα που αναπτύχθηκε στην παρούσα εργασία ανέδειξε ένα ουσιαστικό ζήτημα σχετικά με τις φυλετικές διακρίσεις και τον ρατσισμό. Ωστόσο όμως σημαντικό στοιχείο αποτελεί η οικουμενικότητα του κηρύγματος του Ευαγγελίου. Ένα βασικό μήνυμα που μετέδωσε ο Ιησούς Χριστός στους Αποστόλους ήταν να κηρύξουν το Ευαγγέλιο σε όλα τα έθνη. Η σωτηρία των ανθρώπων δεν αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο ορισμένων μόνο ανθρώπων. Η σωτηρία ανήκει στον άνθρωπο ο οποίος είναι σε θέση να απαρνηθεί τον εαυτό του, να κουβαλήσει τον Σταυρό και να ακολουθήσει τον Τριαδικό Θεό. Πιο συγκεκριμένα στην σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης και του ανοίγματος των συνόρων(μεγάλος αριθμός μεταναστών σε όλο τον κόσμο), το μήνυμα της οικουμενικότητας του Ευαγγελίου έχει πολύ μεγάλη αξία. Εάν τα προηγούμενα γίνουν αντιληπτά από την Ορθόδοξη Εκκλησία τότε θα δοθεί η δυνατότητα σε πολλούς ανθρώπους να λάβουν την Σωτηρία τους, μέσα από την αγάπη αλλά και την κοινωνία μέσω των ανθρώπων και του Τριαδικού Θεού. Η Εκκλησία είναι Καθολική, επειδή αυτή διαθέτει όλη την αλήθεια και την ολοκληρωμένη πράξη, αλλά επιπλέον είναι απλωμένη σε όλο τον κόσμο.

Οι περισσότεροι άνθρωποι σήμερα έχουν την τάση να συρρικνώνουν τα πρόσωπα στα πλαίσια των εξωτερικών τους χαρακτηριστικών. Η ορθόδοξη αντίληψη του προσώπου έχει σημαντικές διαφορές από την έννοια του ατομισμού. Το πρόσωπο ολοκληρώνεται μόνο μέσα στην κοινότητα και στην σχέση της αγάπης και στην έλλειψη προκατάληψης απέναντι στο άλλο πρόσωπο. (Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Δημήτριος, 2006, σελ 49 -50).

Όπως αναφέρει και η Λεονόβα στο κείμενο της για την «εκκωφαντική σιωπή», οι Ορθόδοξοι Επίσκοποι πρέπει να διατρανώνουν την φωνή τους, όταν προκύπτουν ζητήματα σχετικά με τις φυλετικές διακρίσεις και τον ρατσισμό. Δεν πρέπει να ξεχνάμε την παρακαταθήκη η οποία δόθηκε από τον Κύριο, προκειμένου να κηρύξουν τις αξίες του ευαγγελίου σε όλα ανεξαρτήτως των έθνη. Ο ίδιος με την περίπτωση της Σαμαρείτιδας, μας έδειξε έμπρακτα τον δρόμο που πρέπει να ακολουθήσουμε όλοι μας , με ενότητα για την σωτηρία μας.

Βιβλιογραφία:

1. Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Δημήτριος, (2006). Εθνοτικές Συγκρούσεις και Ορθόδοξες Εκκλησίες. Ορθόδοξες Εκκλησίες σε έναν πλουραλιστικό κόσμο. Ένας οικουμενικός διάλογος, Κλάψης Εμμ (Επιμ). Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη. σελ 241 -52.
2. Γιανναράς, Χ.,. (1986)Αλφαβητάρι της πίστης.(Αθήνα: Δόμος,):183-184.

3. Ζησιούλας, Ιω., *Μητροπολίτης Περγάμου. Ελληνισμός και Χριστιανισμός*. (Αθήνα: Αποστολική Διακονία, 2008): 46-47.
4. Ζορμπάς, Κ., Ορθοδοξία και Ρατσισμός στο π.Α Αυγουστίδης., Κ Ζορμπάς., π.Β., Θερόμος. Ν.Κοκοσαλάκης., Α.Μελισσάρης, Χρ.Τερέζης.. Η Ορθοδοξία απέναντι σε θέματα της Εποχής μας . Ε.Α.Π. Τόμ. Β΄ Πάτρα 2002, (ΟΡΘ 61): 263-305
5. Καλαϊτζίδης, Π. «Εκκλησία και έθνος σε εσχατολογική προοπτική», στο Π. Καλαϊτζίδης (επιμ.), *Εκκλησία και Εσχατολογία*, Βόλος, Εκδοτική Δημητριάδος, 2014, σσ. 339-373. Ανακτήθηκε 12/05/2017 από:
6. https://www.academia.edu/6367192/Church_and_Nation_from_an_Eschatological_Point_of_View
7. Κλάψης, Εμ., (2006). Εθνισμός, Εθνικισμός και Ταυτότητα. Ορθόδοξες Εκκλησίες σε έναν πλουραλιστικό κόσμο. Ένας οικουμενικός διάλογος Κλάψης Εμμ (Επιμ). Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη. Σελ.268 -288.
8. Κοτζιάς, Ν., (2006), Πρόλογος στο: Ορθόδοξες Εκκλησίες σε έναν πλουραλιστικό κόσμο. Ένας οικουμενικός διάλογος Κλάψης Εμμ (Επιμ). Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη. σ.9-26
9. Κούκουσας, Β. & Βαλαής, Δ., (2011) Θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας Α'. Επιμ.Εκδ. Ευστάθιος Χ. Λιανός – Λιαντής (Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Μπαρμπουνάκης),: 31.
10. Λεονόβα, Τν., (2017). Εκκωφαντική Σιωπή
11. Ανακτήθηκε 12/05/2017 από:
12. <http://acadimia.org/nea-anakoinoseis/epikairo-arthro/456-ekkofantiki-siopi>
13. Φειδάς, Βλ., (1994), *Εκκλησιαστική Ιστορία Α'*. 2η έκδ. (Αθήνα:χ.ε.,): 31-32.
14. Φιτζέραλντ, Τ., (2006). Εθνισμός, Εθνικισμός και Ταυτότητα. Ορθόδοξες Εκκλησίες σε έναν πλουραλιστικό κόσμο. Ένας οικουμενικός διάλογος Κλάψης Εμμ (Επιμ). Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη. Σελ.241 -252.

Διαδικτυακοί τόποι:

15. <http://www.pemptousia.gr/2016/06/to-episimo-kimeno-tis-agias-ke-megalis-sinodou-gia-tin-apostoli-tis-orthodoxis-ekklisias-sto-sigchrono-kosmo/>
16. <https://publicorthodoxy.org/wp-content/uploads/2017/01/raboteau2006.pdf/>
17. http://www.roadtoemmaus.net/back_issue_articles/RTE_33/THE_ARCHBISHOP_IN_ALABAMA.pdf
18. <https://publicorthodoxy.org/2016/01/18/archbishop-iakovos-martin-luther-king-jr-and-the-challenge-of-selma/>
19. <https://medium.com/@HellenicLeaders/the-images-every-greek-american-should-see-on-martin-luther-king-jr-day-ccb70ef16017>
20. http://fanarion.blogspot.gr/2016/11/blog-post_23.html